

במה מדליקין פרק שני שבת

לג.

תורה אור השלם

דלכלן ולא עכרן. ונמצא שגזלו את עמוס הכיתי אתכם בשדפון וסיפיה דקרה כרמיס (ב) ויחייסם אלכל הגוס וכתיב ציואל יתר הגוס דמשמע שהגוס אינו אלא תחלת מכה ואחריה באים ארבה וחסיל אלא גזאלי עולה וסיפיה דקרה אש כשר וזעו יאכלו: **עניו דרין.** שמאחרין דיינין לדונו ולא לשם שמים אלא לאמר שהזכר להן דרין משהין אותו: **עווס דרין.** שלם היו מתוין בו לעיין כל זרען ומתקלקל מאליו: **חרב וביזה רבה כר.** דכתיב נקם ברית ואין ברית אלא מורה דכתיב אם לא בריתי יומס וליה (א) והגית בו יומס וליה (ב) וכתיב חרב ועל ידי חרב דיינו משלמת גירוי מלחמה הבירה צלה וכתיב ושלחתי דבר הרי דבר וכתיב כשנני לכס מטה לחם הרי נזורת וכתיב כסף כל הללוא עין וזיען כמשפטי מחסו הרי עניו ועיוות וקלוקל ככלל: **שבוטע שוא.** כל המטנה את הידוע כגון על האש שהוא אשה. שבוטע שקר שאין דלואו זכרה ומאמין שקר לבריות: **והדרכים משמומין.** מאין ובזר: **אלא באלה.** יש כמשמע בין שוא בין שקר וכתיב שבוטע שקר וחללה ובשבת ובחילול השס כתיב חילול וגמרין משבוטע: **חילול השס.** חס גדול כשני חס למדים הימנו ואינו מזה כמעטוי נמצאו הקטנים מזולתין בתורה על ידו ואומרים זהו מנין שאין ממם בתורה ובמלוא ונמצא השס מתחלל נעשה דברו מולין: **אין אני שוכן.** מורכב הבית כמשמע שאין משכני (א) כחוס: **כיו את כל הסועטות.** כפרשת עריות כתיב: **ונחסי את פניכם על פני גזולתים.** דהיינו ע"ו וכתיב בתריה ואתכם אזרה בגימס (ב) ושמו עליה אויביכם היושבים בה הרי שהם גולן ואויביהם יושבין כמשקומן: **שפסויה.** שמיטין: **ואתם בארץ אויביכם.** ולעיל מנייה כתיב ושמו עליה אויביכם: **לא אמת.** הרי לרות וגזירות ואת יומיו ואת אלמנתיו לא ירחה הרי לוועקן ואינם נענין בשון מה כי כלו חנף ומרע וכל פה דובר נבלה. ועוד ידו נטויה לשון ועד כל שטמיו של חס שהן ע' שנה יד הדין נטויה עליו לבטל זמיתו בשון זה: **הכל יודעין כו.** ולא הולך לאדם לפרש למה נכנסה והמנבל פיו כבך אפילו כו: **שוחה עמוקה.** מוכנת לפי זרות למי שפיו זרה: **ועוס ס' יפול שס.** זעס של הקב"ה הוא שורה שם אלץ פי זרות. היושב אללו ושומע קרוי זעומו של הקב"ה: **הממרק עלמו.** מפנה לצו לך. **עבס.** הבאה בשביל עבירה עבה. כשרו מתקשה ועב ונפוח עבוי: **ספוח.** שייני"ש נפוח עורו על כשרו ומיס בינמיס ונבלה כסוכית וכן ממוכו: **דק.** כשרו דק וכחוס: **מי מפיס.** מי מטיל גורל להנחין ולהודיע שאינו של עבירה עכשו יאמרו עלי שצנרתי על דם ואין הכל יודעין כג' סומים שאמרו ופעמים משמתין: **ידענא ביה.** שמחמת רעב גל לו ואין לרין למשדו: **והא רבא דאמר.** כלומר למה חס בו והא לא הרעיב את עלמו מדקאמר ידענא ביה כנחמני מכלל דהמרעיב עלמו רע בעיניו. ואי משוס שהיה משהה נקצו ואמרינן כצכורות (דף מג): **לואה רבה הדרוקן רבה** שלם שהיית נקצים הוא כה: **הא איהו אמר נפישו קטילי קדר.** רבים הרוגי נקבים ממוחי הדרוקן של רעב. קדר לשון קדרה על שם ששופך כקדרה: **דאנסי ליה רבנן בעידיה.** התלמידים הקבועים להס עת לפניו אונסין אותו להשהות נקציו: **סימן לגסות כרוס עניוס.** כפרק האיש מקדש (קדושין דף מט): **מפרס מאי עניות עניות דמורה: אסכרה.** חולי המתחלל כמשעים וגומר כגרון הנקרה כונמלאין: על

דאכלן ולא עכרן וכתיב י הכיתי אתכם בשדפון ובריקון הרבות גנותיכם וכרמיכם ותאניכם ויחייכם יאכל הגוס וכתיב יתה הגוס אכל הארבה ויתר הארבה אכל הילק ויתר הילק אכל החסיל וכת' ויגזור על ימין ורעב ויאכל על שמאל ולא שבעו איש בשן ורעו ויאכלו אל תקרי בשר ורעו אלא בשר זרעו: בעון עניו הדין ועיוות הדין וקלקול הדין וביטול תורה חרב וביזה רבה ודבר ובצורת בא ובני אדם אוכלין ואינן שבעין ואוכלין לחמם במשקל דכתיב והבאתי עליכם חרב נוקמת נקם ברית וגו' ואין ברית אלא תורה ^(א) שנאמר אם לא בריתי יומס וליה וגו' וכתיב כשכרי לכם מטה לחם ואפו עשר נשים וגו' וכתיב יענין וכיען כמשפטי מאסו: בעון שבוטע שוא ושבוטע שקר וחילול השם וחילול שבת חיה רעה רבה ובהמה כלה וכני אדם מתמעטין והדרכים משתוממין שנא' ^(ב) ואם באלה לא תוסרו לי אל תקרי באלה אלא באלה וכתיב והשלחתי בכם את חית השדה וגו' וכתיב בשבוטע שקר ^(ג) ולא תשבעו בשמו לשקר וחללת את שם אלהיך ובהלול השם כתיב ^(ד) ולא תחללו את שם קדשי ובהלול שבת כתיב ^(ה) מחלליה מות יומת ויליף חילול השם לשבוטע שקר: בעון ^(ו) שפיכות דמים ביה המקדש חרב ושכינה מסתלקת מישראל שנאמר ^(ז) ולא תחניפו וגו' ולא תמא את הארץ אשר אדם יושבים בה אשר אני שוכן בתוכה הא אתם מטמאים אותה אינכם יושבים בה ואיני שוכן בתוכה: בעון גלוי עריות ועבודת כוכבים והשמטת שמיטין ויובלות גלות בא לעולם ומגלין אותן ובאין אחרים ויושבין במקומן שנאמר ^(ח) כי את כל התועבות האל עשו אנשי הארץ וגו' וכתיב ^(ט) ותמא את הארץ ואפקוד עונה עליה וגו' וכתיב ^(י) ולא תקיא אתכם בממאכם אותה ובעבודת כוכבים כתיב ^(יא) ונתת את פניכם וגו' וכתיב ^(יב) והשמותי את מקדשיכם וגו' ^(יג) ואתכם אזרה בגימס כמשמיטין ויובלות כתיב ^(יד) או חרצה הארץ את שבתותיה כל ימי השמה ואתם בארץ אויביכם וגו' וכתיב ^(טו) כל ימי השמה השבות: בעון נבלות פה צרות רבות וגזירות קשות מתחדשות וכחורי שונאי ישראל מתיס זרמים ואלמנות צועקין ואינן נענין שנא' ^(טז) על כן על בחוריו לא ישמה ה' ואת יתומיו [את] (י) אלמנותיו לא ירחם כי כלו חנף ומרע וכל פה דובר נבלה בכל זאת לא שב אפו ועוד ידו נטויה מאי ^(יז) ועוד ידו נטויה א"ר חנן בר רבא הכל יודעין כלה למה נכנסה לחופה אלא כל המנבל פיו אפי' חותמין עליו גזר דין של שבעים שנה לטובה הופכין עליו לרעה אמר רבה בר שילא אמר רב חסדא כל המנבל את פיו מעמיקין לו גיהנם שנאמר ^(יח) שוחה עמוקה פי זרות רב נחמן בר יצחק אמר אפי' שומע ושוחק שנאמר ^(יט) ועוס ה' יפול שם אמר רב אישעיא כל הממרק עצמו לעבירה חבורות ופצעין יוצאין בו שנאמר ^(כ) חבורות פצע תמרוק ברע ולא עוד אלא שגדון בהדרוקן (ב) שנאמר ^(כא) ומכות הדרי בטן אמר רב נחמן בר יצחק ^(כב) סימן לעבירה הדרוקן ת"ר ג' מיני הדרוקן הן של עבירה עבה ושל רעב תפוח ושל כשפים דק כשמואל הקטן חש ביה אמר רבש"ע מי מפיס איתמי אביי חש ביה אמר רבא ידענא ביה ^(כג) בנחמני דמכפין נפשיה רבא חש ביה והא רבא הוא דאמר נפישו קטילי קדר מנפיהו כפן שאני רבא דאנסי ליה רבנן בעידיה בעל כורחיה ת"ר ד' סימנין הן סימן לעבירה הדרוקן סימן לשנאת חנם ירקון סימן ^(כד) לגסות הרוח עניות סימן ללה"ר אסכרה ת"ר אסכרה באה לעולם על

1 הכיתי אתכם בשדפון ובריקון הרבות ונחייכם וכרמיכם ותאניכם ויחייכם יאכל הגוס ויתר הארבה אכל הילק ויתר הילק אכל החסיל וכת' ויגזור על ימין ורעב ויאכל על שמאל ולא שבעו איש בשן ורעו ויאכלו אל תקרי בשר ורעו אלא בשר זרעו: 2 יתר הגוס אכל הארבה ויתר הארבה אכל הילק ויתר הילק אכל החסיל וכת' ויגזור על ימין ורעב ויאכל על שמאל ולא שבעו איש בשן ורעו ויאכלו אל תקרי בשר ורעו אלא בשר זרעו: 3 ויגזור על ימין ורעב ויאכל על שמאל ולא שבעו איש בשן ורעו ויאכלו אל תקרי בשר ורעו אלא בשר זרעו: 4 והבאתי עליכם חרב נוקמת נקם ברית וגו' ואין ברית אלא תורה: 5 אם לא בריתי יומס וליה וגו' וכתיב כשכרי לכם מטה לחם ואפו עשר נשים וגו' וכתיב יענין וכיען כמשפטי מאסו: 6 משכרי לכם מטה לחם ואפו עשר נשים וגו' וכתיב כשכרי לכם מטה לחם ואפו עשר נשים וגו' וכתיב יענין וכיען כמשפטי מאסו: 7 ולא תחללו את שם קדשי ובהלול השם כתיב: 8 ולא תחללו את שם קדשי ובהלול השם כתיב: 9 והשלחתי בכם את חית השדה וגו' וכתיב בשבוטע שקר: 10 ולא תשבעו בשמו לשקר וחללת את שם אלהיך ובהלול השם כתיב: 11 ונתת את פניכם וגו' וכתיב והשמותי את מקדשיכם וגו': 12 ואתכם אזרה בגימס כמשמיטין: 13 ואתם בארץ אויביכם וגו': 14 או חרצה הארץ את שבתותיה כל ימי השמה ואתם בארץ אויביכם וגו': 15 כל ימי השמה השבות: 16 על כן על בחוריו לא ישמה ה' ואת יתומיו [את] (י) אלמנותיו לא ירחם כי כלו חנף ומרע וכל פה דובר נבלה בכל זאת לא שב אפו ועוד ידו נטויה מאי: 17 ועוד ידו נטויה א"ר חנן בר רבא הכל יודעין כלה למה נכנסה לחופה אלא כל המנבל פיו אפי' חותמין עליו גזר דין של שבעים שנה לטובה הופכין עליו לרעה אמר רבה בר שילא אמר רב חסדא כל המנבל את פיו מעמיקין לו גיהנם שנאמר: 18 שוחה עמוקה פי זרות רב נחמן בר יצחק אמר אפי' שומע ושוחק שנאמר: 19 ועוס ה' יפול שם אמר רב אישעיא כל הממרק עצמו לעבירה חבורות ופצעין יוצאין בו שנאמר: 20 חבורות פצע תמרוק ברע ולא עוד אלא שגדון בהדרוקן: 21 סימן לעבירה הדרוקן ת"ר ג' מיני הדרוקן הן של עבירה עבה ושל רעב תפוח ושל כשפים דק כשמואל הקטן חש ביה אמר רבש"ע מי מפיס איתמי אביי חש ביה אמר רבא ידענא ביה: 22 בנחמני דמכפין נפשיה רבא חש ביה והא רבא הוא דאמר נפישו קטילי קדר מנפיהו כפן שאני רבא דאנסי ליה רבנן בעידיה בעל כורחיה ת"ר ד' סימנין הן סימן לעבירה הדרוקן סימן לשנאת חנם ירקון סימן: 23 לגסות הרוח עניות סימן ללה"ר אסכרה ת"ר אסכרה באה לעולם על

השתב הארץ והדעת את שבתותיה ויקרא לו ^(א) כל ימי השמה השבות את אשר לא ישתב בחוריו לא ישמה ארץ ואת יתמיו ואת אלמנותיו לא ירחם כי כלו חנף ומרע וכל פה דובר נבלה בכל זאת לא שב אפו ועוד ידו נטויה וישעיהו ט טו ^(ב) שוחה עמוקה פי זרות זעוס י' יפל שם: פסלי כ כ יד ^(ג) חבורות פצע תמרוק ברע ומכות דרוקן כן: פסלי כ כ י

(א) (מדרש לב. ט) ויחיה סה. פ"ג. (ב) והסכות ה: (ג) ימות ה: פ"ג. (ד) ימות ה: פ"ג. (ה) ימות ה: פ"ג. (ו) ימות ה: פ"ג. (ז) ימות ה: פ"ג. (ח) ימות ה: פ"ג. (ט) ימות ה: פ"ג. (י) ימות ה: פ"ג. (יא) ימות ה: פ"ג. (יב) ימות ה: פ"ג. (יג) ימות ה: פ"ג. (יד) ימות ה: פ"ג. (טו) ימות ה: פ"ג. (טז) ימות ה: פ"ג. (יז) ימות ה: פ"ג. (יח) ימות ה: פ"ג. (יט) ימות ה: פ"ג. (כ) ימות ה: פ"ג. (כא) ימות ה: פ"ג. (כב) ימות ה: פ"ג. (כג) ימות ה: פ"ג. (כד) ימות ה: פ"ג. (כה) ימות ה: פ"ג. (כו) ימות ה: פ"ג. (כז) ימות ה: פ"ג. (כח) ימות ה: פ"ג. (כט) ימות ה: פ"ג. (ל) ימות ה: פ"ג.

הגהות הב"ח
(א) נב' שד"ך סהרין. (ב) ט"ו ש"ך סהרין. (ג) ט"ו ש"ך סהרין. (ד) ט"ו ש"ך סהרין. (ה) ט"ו ש"ך סהרין. (ו) ט"ו ש"ך סהרין. (ז) ט"ו ש"ך סהרין. (ח) ט"ו ש"ך סהרין. (ט) ט"ו ש"ך סהרין. (י) ט"ו ש"ך סהרין. (יא) ט"ו ש"ך סהרין. (יב) ט"ו ש"ך סהרין. (יג) ט"ו ש"ך סהרין. (יד) ט"ו ש"ך סהרין. (טו) ט"ו ש"ך סהרין. (טז) ט"ו ש"ך סהרין. (יז) ט"ו ש"ך סהרין. (יח) ט"ו ש"ך סהרין. (יט) ט"ו ש"ך סהרין. (כ) ט"ו ש"ך סהרין. (כא) ט"ו ש"ך סהרין. (כב) ט"ו ש"ך סהרין. (כג) ט"ו ש"ך סהרין. (כד) ט"ו ש"ך סהרין. (כה) ט"ו ש"ך סהרין. (כו) ט"ו ש"ך סהרין. (כז) ט"ו ש"ך סהרין. (כח) ט"ו ש"ך סהרין. (כט) ט"ו ש"ך סהרין. (ל) ט"ו ש"ך סהרין.

לעניו רש"י
שייני"ש. מנבלה.
כונמלאין (בין מלנין).
תפק.

מסוף רש"י
סימן לעבירה הדרוקן.
פסין על טעויה עבירה
מדיקין וימות ס. סימן
לגסות הרוח עניות. עניות
דמורה. דאניס נטה על כן
היות. דמין נטויה לן
תפסס כל כדרי ואין חתור על
שמתיו (קדושין סו.).